

Soạn bài: Các thành phần biệt lập (tiếp theo)

Soạn bài: Các thành phần biệt lập (tiếp theo)

I. Thành phần gọi - đáp

Câu 1: Từ *Này* dùng để gọi, cụm từ *Thưa ông* dùng để đáp.

Câu 2: Những từ ngữ dùng để gọi người khác hay đáp lời người khác không tham gia diễn đạt nghĩa sự việc của câu. Nội dung sự việc của câu (1) nằm ở phần "*bác có biết mấy hôm nay súng nó bắn ở đâu mà nghe rất thế không?*"; ở câu (2), nằm ở "*chúng cháu ở Gia Lâm lên đấy ạ.*".

Câu 3:

Từ *Này* được dùng để tạo lập cuộc thoại.

Từ *Thưa ông* được dùng để duy trì cuộc thoại đang diễn ra.

II. Thành phần phụ chú

Câu 1: Nghĩa sự vật của các câu trên không thay đổi khi lược bỏ phần từ ngữ in đậm "*và cũng là đứa con duy nhất của anh*", "*tôi nghĩ vậy*". Đây là thành phần phụ chú của câu, một trong những thành phần biệt lập. Nội dung chính của câu không nằm trong thành phần này. Thành phần phụ chú chỉ có vai trò bổ sung ý nghĩa cho thành phần chính.

Câu 2: Cụm từ "*và cũng là đứa con duy nhất của anh*" được thêm vào để chú thích cho cụm từ "*đứa con gái đầu lòng*".

Câu 3: Cụm chủ – vị "*tôi nghĩ vậy*" làm thành phần phụ chú trong câu (2) có tác dụng báo cho độc giả biết rằng nhận định "Lão không hiểu tôi" diễn ra trong suy nghĩ của riêng "tôi", là suy đoán chủ quan của "tôi", chứ chưa hẳn đã đúng.

III. Luyện tập

Câu 1: Các thành phần gọi đáp: này (để gọi), vâng (để đáp). Quan hệ giữa người gọi và người đáp là quan hệ trên – dưới và là quan hệ thân mật.

Câu 2: Thành phần gọi đáp: *Bầu ơi*. Đây chỉ là gọi hướng tới mọi

người nói chung (bầu, bí, giàn - ẩn dụ chỉ những người trong một nước, tuy khác nhau nhưng có quan hệ gắn bó).

Câu 3: Thành phần phụ chú là:

- (a): *kể cả anh* (bổ sung cho chúng tôi, mọi người)
- (b): *các thầy, cô giáo, các bậc cha mẹ, đặc biệt là những người mẹ* (giải thích thêm cho những người nắm giữ chìa khóa của cánh cửa này bao gồm những ai và ai có vai trò quan trọng nhất).
- (c): *những người chủ thực sự của đất nước trong thế kỉ tới* (giải thích thêm cho lớp trẻ hôm nay là ai trong tương lai).
- (d): *có ai ngờ; thương thương quá đi thôi* (thể hiện thái độ ngạc nhiên của người nói; thể hiện tình cảm thương mến của người nói).

Câu 4:

- (a): *kể cả anh* - giải thích cho cụm từ *mọi người*; chú thích phạm vi bao quát của cụm từ này.
- (b): *các thầy, cô giáo, các bậc cha mẹ, đặc biệt là những người mẹ* – giải thích cho cụm từ *Những người nắm giữ chìa khoá của cánh cửa này*; cụ thể hoá ý nghĩa cho cụm từ này.
- (c): *những người chủ thực sự của đất nước trong thế kỉ tới* chú thích cho cụm từ *lớp trẻ*, mở rộng đồng thời nhấn mạnh ý nghĩa về vai trò của lớp trẻ đối với tương lai của đất nước.
- (d): *có ai ngờ; thương thương quá đi thôi* chú thích về thái độ của người nói đối với sự việc được nói đến.

Câu 5: Viết một đoạn văn ngắn trình bày suy nghĩ của em về việc thanh niên chuẩn bị hành trang bước vào thế kỉ mới, trong đó có câu chứa thành phần phụ chú ngữ.

Đất nước ta đang bước vào một thế kỷ mới, một thời kỳ hội nhập kinh tế thế giới mới, vì vậy mỗi người đều phải chuẩn bị hành trang cho mình để vững vàng hơn khi bước vào thế kỷ này, trong đó, sự chuẩn bị của thanh niên là vô cùng quan trọng vì thanh niên là những thế hệ tương lai của đất nước. Hành trang - đó là tri thức, kĩ năng, thói quen, được coi là điều kiện cần và đủ để thanh niên có thể tự tin trước sự phát triển của khoa học kĩ thuật, của sự hội nhập kinh tế thế giới với tính kỉ luật và cường độ lao động cao. Muốn có hành trang như vậy để bước vào thế kỷ mới, thì hơn bao giờ hết thanh niên phải là những người đi tiên phong trong học tập, học tập có hiệu quả. Nhanh chóng nắm vững tri thức và kịp thời vận dụng các tri thức ấy

vào sự nghiệp cộng hoá, hiện đại hoá đất nước. Chỉ có như vậy thì đất nước chúng ta mới nhanh chóng thoát khỏi tình trạng đói nghèo, lạc hậu để hội nhập với kinh tế khu vực và thế giới một cách bình đẳng, phát triển đất nước một cách bền vững. Và cũng chỉ có như vậy, thanh niên mới xứng đáng là những người chủ tương lai của đất nước.